

RAADSVERGADERING d.d. 18 februari 2021

Zaaknummer	Z-20-131311
Voorstelnummer	DOC-20-334094
Onderwerp	Ruimtelijke (klimaat)adaptatie; vaststellen ambitie en strategie
Agendapunt	
Portefeuillehouder(s)	Harry Nederpelt
Afdelingshoofd(en)	Martijn Mantel

Besluit

De raad van de gemeente Medemblik,

gelezen het bijbehorend voorstel van het College van burgemeester en wethouders van Medemblik d.d. 12 januari 2021;

gelet op art. 108 Gemeentewet;

overwegende dat

het Rijk in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) tot doel heeft gesteld dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht;

Gemeenten een belangrijke rol vervullen bij het realiseren van dat doel, naast provincie, waterschap en andere partijen;

het Rijk ruimte laat om de begrippen 'klimaatbestendig' en 'waterrobuust' op regionale of lokale schaal passende vorm en inhoud te geven;

het DPRA als tussenstap hanteert dat klimaatbestendig en waterrobuust inrichten in 2020 een onderdeel is van het beleid en handelen van overheden;

de Deltacommissaris vanwege de ontstane situatie rond COVID-19 enige uitloop accepteert op het oorspronkelijke jaar 2020;

klimaatadaptatie als een gezamenlijke opgave is opgenomen in het Pact van Westfriesland 7.1;

b e s l u i t

1. klimaatambitie B met de bijbehorende adaptatiestrategie vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Medemblik, gehouden op 18 februari 2021.

De griffier,

De voorzitter,

Ter besluitvorming

Onderwerp

Ruimtelijke (klimaat)adaptatie; vaststellen ambitie en strategie

Aanleiding

Het klimaat verandert wereldwijd. Het wordt gemiddeld warmer. De effecten zijn ook in ons land al merkbaar. Lange periodes van droogte wisselen af met korte, hevige neerslag. We krijgen vaker met hittegolven te maken. Daar bovenop neemt het risico op overstromingen toe. Deze effecten leiden op termijn tot mogelijk grote, negatieve gevolgen voor de leefbaarheid. Maatregelen zijn nodig om veilig en comfortabel kunnen blijven wonen, werken en recreëren. Ook in de regio Westfriesland. En dus ook in de gemeente Medemblik.

Het Rijk zag deze noodzaak ook en heeft in 2017 het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) uitgebracht, als toevoeging op het Nationaal Deltaprogramma. In het DPRA staan twee hoofddoelen:

1. Nederland moet in 2050 helemaal klimaatbestendig en waterrobuust zijn ingericht ten aanzien van de thema's wateroverlast, hittestress, droogte en gevolgen van overstromingen;
2. Als tussendoel moet klimaatadaptief handelen uiterlijk in 2020¹ in beleid en uitvoering zijn verankerd.

In de Structuurschets Westfriesland (2017) maakten de Westfriesse gemeenten al duidelijk dat ze klimaatadaptatie als een gezamenlijke opgave zien. Intussen is het onderwerp ook opgenomen in het Pact 7.1.

Na het klimaatevent Westfriesland (juli 2018) zijn we met de zes andere Westfriesse gemeenten, het Hoogheemraadschap (HHNK), de omgevingsdienst (ODNHN) en andere stakeholders aan de slag gegaan om het tussendoel te kunnen realiseren. Dat deden we op basis van een gezamenlijk opgesteld regionaal plan van aanpak, waarin we gebruik maakten van de stappen '*weten, willen en werken*' uit het DPRA. We kochten begeleiding en expertise in bij een adviesbureau.

We hebben de stappen '*weten*' en '*willen*' nu uitgevoerd. In de eerste stap '*weten*' - ook wel klimaatstresstest genoemd - analyseerden we ons gebied op mogelijke klimaatkwetsbaarheden. In de tweede stap '*willen*' - ook wel risicodialog genoemd - zochten we samen naar oplossingen. We voerden hiervoor diverse gesprekken met stakeholders. Belangrijke thema's in deze gesprekken waren a) prioriteren op basis van risico's, b) het aanhaken bij maatschappelijke thema's, c) eenduidigheid in de aanpak, d) de rol van inwoners, bedrijven en instellingen en e) organisatie. De gesprekken resulteerden in drie mogelijke ambitieniveaus met bijbehorende strategieën.

De Westfriesse colleges hebben unaniem de voorkeur uitgesproken voor ambitie B met bijbehorende strategie. Het uitgangspunt voor deze ambitie komt voort uit solidariteit in regio Westfriesland. Het is nu aan u om een besluit te nemen over ambitie en bijbehorende strategie.

In de derde stap '*werken*' volgt het daadwerkelijk uitvoeren van activiteiten met het oog op een klimaatbestendige inrichting. Uw besluit bepaalt de koers die wij in de komende jaren volgen.

¹ Vanwege de situatie rond COVID-19 accepteert de Deltacommissaris enige uitloop op het oorspronkelijke jaar 2020.

Voorstel

1. Klimaatambitie B met de bijbehorende adaptatiestrategie vast te stellen.

Beoogd resultaat

In gemeente Medemblik kunnen we op een veilige en comfortabele manier blijven wonen, werken en recreëren. De (rest)risico's van de gevolgen van klimaatverandering zijn aanvaardbaar.

Argumenten

- 1.1 *Ambitie B is gericht op gelijk houden van het beschermingsniveau;*
Met een keuze voor ambitie B zullen inwoners en bedrijven in 2050 ondanks klimaatverandering even vaak hinder of schade ervaren als nu. Zo 'boeren we niet achteruit'. Bij ambitie A wordt maar beperkt gereageerd op de gevolgen van klimaatverandering. Daardoor neemt het beschermingsniveau af. Ambitie C levert een hoger beschermingsniveau op, maar dat brengt aanzienlijke inspanningen van zowel gemeente als inwoners en bedrijven met zich mee. Ook staat de haalbaarheid van ambitie C in gebieden met veel ruimteclaims onder druk.
- 1.2 *Ambitie B biedt de meest gunstige verhouding tussen maatschappelijke kosten en baten;*
Klimaatadaptatie brengt onvermijdelijk kosten met zich mee, maar levert ook baten op. Het gaat erom hierin een acceptabele balans te vinden. Kosten hangen rechtstreeks samen maatregelen, onderzoeken en dergelijke die aan de 'voorkant' worden uitgevoerd. Baten komen aan de 'achterkant' tot uiting, dus na het treffen van maatregelen. De belangrijkste maatschappelijke baat is natuurlijk de beoogde klimaatbestendigheid. Tegelijk ontstaat ook meerwaarde in de vorm van een groenere en aantrekkelijke leefomgeving. Ambitie B levert een aanzienlijk groenere leefomgeving op. Dat betekent een flinke meerwaarde. Bij ambitie A is de toegevoegde waarde voor de leefomgeving gering. Bij ambitie C stijgt deze zelfs nog boven ambitie B uit. Om de verschillen duidelijk te maken is elke strategie in de online Sway-rapportage voorzien van een visualisatie. Een belangrijke financiële baat is de reductie van restschade als gevolg van klimaatextremen.
- 1.3 *Een gezamenlijke keuze versterkt de mogelijkheden voor afstemming in de uitvoering;*
De Westfriese gemeenten werken al sinds 2017 gezamenlijk aan een strategie voor klimaatadaptatie. De uitvoeringsagenda, op te stellen na het raadsbesluit per gemeente, bevat een regionaal deel plus een deel per gemeente. Naast concrete maatregelen in straten, wijken en buurten omvat de uitvoeringsagenda activiteiten als o.a. onderzoeken, communicatie en subsidie-trajecten. Bij een gelijke ambitie is er veel overlap in deze activiteiten. Daardoor ontstaan er meer mogelijkheden voor gezamenlijke aanpak.
- 1.4 *Er is maatschappelijk draagvlak.*
De input voor de strategieën komt voort uit de resultaten van de risicodialoog. Die is gevoerd met een scala aan stakeholders. Met elkaar vormen die een brede afspiegeling van de maatschappij.

Kantttekeningen

De strategieën zijn ontwikkeld op basis van de huidige verwachtingen ten aanzien van klimaatverandering en de nu beschikbare kennis van het gebied. De klimaatscenario's worden periodiek geactualiseerd. En de beschikbare kennis van het gebied ontwikkelt zich in de tijd. Het DPRA gaat daarom uit van een periodieke herijking. Elke vijf á zes jaar wordt het proces opnieuw doorlopen. In de klimaatstresstest kunnen de op dat moment actuele klimaatscenario's worden meegenomen, evenals resultaten van uitgevoerde onderzoeken en maatregelen. Een keuze voor een ambitie en strategie betekent dat gemeenten in Westfriesland de komende jaren de eerste concrete stappen kunnen zetten op weg naar een klimaatbestendige inrichting in 2050. Onderweg zijn er bijstuurmomenten.

Financiën

Naar verwachting bepalen de maatregelen tegen wateroverlast de kosten het sterkst. In de klimaatstresstest en de risicodialogen werden deze risico's het hoogste ingeschat. De aanpak van wateroverlast biedt tegelijkertijd oplossingen voor het verminderen van hittestress en droogte, door vergroenende maatregelen te treffen. Het thema *wateroverlast* hebben we daarom benut voor het maken van een indicatieve berekening van maatregelkosten. Dat gebeurde met een speciaal hiervoor ontwikkelde rekentool. De uitkomsten voor Medemblik zijn opgenomen in bijlage 3.2. Daaruit blijkt dat u tot 2050 in alle kernen samen met een jaarlijks gemiddeld bedrag van € 367.000,- rekening moet houden om maatregelen tegen wateroverlast te realiseren (netto contante waarde, prijspeil 2020).

Hoe hoog de kosten voor klimaatadaptatie uiteindelijk uitvallen is onzeker. Bepalende factoren - naast de keuze voor een ambitie - zijn onder andere:

- *De keuze voor een maatregeltype in de praktijk*
Bij het bepalen van de kosten voor wateroverlast is gewerkt volgens het principe 'eerst groen, dan grijs'. Dat is niet voor niets. Groene maatregelen zijn namelijk relatief goedkoop en bieden meerwaarde voor het tegengaan van hitte en droogte. Met als extra opbrengst een toename in biodiversiteit. Maar soms zijn de mogelijkheden voor groene maatregelen beperkt. Meer focus op 'grijze' maatregelen betekent dat de kosten hoger zullen uitvallen.
- *De mate van integraal programmeren*
Een gemiddelde straat, buurt of wijk is eens per 30 jaar 'aan de beurt' voor grootschalige aanpak. Dat is het moment om mee te koppelen en de inrichting klimaatbestendig te maken. Als klimaatbestendigheid op andere momenten wordt ingebouwd heeft dat een kostenverhogende werking.
- *Resultaten van onderzoeken*
Tijdens het proces bleek dat sommige onderwerpen nader onderzocht moeten worden om inzicht te krijgen in risico's. Bijvoorbeeld de aantasting van houten paalfunderingen in relatie tot de grondwaterstand. De uitkomsten van die onderzoeken zijn mogelijk van invloed op de inschatting van risico's en daarmee op de kosten.
- *Slagen in het verwerven van subsidies*
In de komende jaren zijn subsidies beschikbaar vanuit het Rijk (Impulsregeling), de Provincie en Europa (LIFE).

Dekking vindt primair plaats vanuit de algemene middelen. Daarnaast bestaan dekkingsmogelijkheden vanuit de exploitatie riolering en uitvoeringssubsidies.

Uitvoering/evaluatie

Als u instemt met het advies werken we de uitvoeringsagenda uit voor de komende jaren. Die bestaat uit een gezamenlijk deel en een lokaal deel per gemeente. Gelukkig hoeven we de maatregelen in de uitvoeringsagenda niet op stel en sprong uit te voeren. Hiervoor hebben we tot 2050 de tijd. Bovendien zijn ze niet in beton gegoten. Dat biedt gelegenheid om slim om te gaan met de opgaven. Door tijdig en goed met andere partijen af te stemmen kunnen verschillende opgaven worden gecombineerd. Zodat een gebied in de openbare ruimte maar één keer op de schop hoeft. Het Deltaplan noemt dit ‘meekoppelkansen benutten’.

In 2026 start het proces opnieuw met het uitvoeren van de stresstest. Die moet het effect van uitgevoerde maatregelen in beeld brengen. En maakt inzichtelijk wat de actuele klimaatscenario's betekenen voor de kwetsbaarheid van het gebied

Communicatie

Uw besluit heeft impact op inwoners, bedrijven en instellingen. Lokaal, regionaal en bovenregionaal (Noorderkwartier; dit is het deel van Noord-Holland boven het Noordzeekanaal) wordt daarom gewerkt aan verschillende vormen van communicatie. De uitingen zijn momenteel gericht op bewustwording. Afhankelijk van uw besluit gaan de uitingen zich ook richten op gedragsverandering.

Voor de stakeholders met wie we in het proces al om tafel hebben gezeten verzorgen we nieuwsbrieven.

Bijlagen

1. Multimediasverslag
2. Rapportage stresstest (PDF; link naar online Sway-rapportage [klik hier](#))
3. Rapportage strategie (PDF; link naar online Sway-rapportage [klik hier](#))
4. Overzicht kenmerken strategieën Klimaatadaptatie Westfriesland

Raadscommissie d.d. 28 januari 2021